

Міністерство освіти і науки України  
Сумський державний університет  
Наукове товариство студентів, аспірантів,  
докторантів і молодих вчених СумДУ

## ***ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ***

Матеріали  
VIII студентської конференції  
(Суми, 11 грудня 2016 року)



Суми  
Сумський державний університет  
2016

## ДОЦІЛЬНІСТЬ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ БАЗИ ЩОДО ТРАСПЛАНТОЛОГІЇ

Сергієнко Б.Б., студент; ННІ права СумДУ, гр. П-51А

З початку формування як науки трансплантологія зіштовхнулася з низкою проблем як морального так і правового характеру. Особливе правове становище донора і реципієнта, а також специфіка правовідносин, що виникають між ними зумовила необхідність удосконалення правової бази щодо трансплантології.

Усі міжнародні документи, які регламентують питання трансплантації органів і тканин, закріплюють положення які передбачають заборону на укладення угод купівлі-продажу органів або інших анатомічних матеріалів людини. На нашу думку, цілком доцільним постає питання реформування правової бази щодо трасплантології шляхом комерціалізації діяльності, пов'язаної з торгівлею донорськими органами, а також закріпленням «презумпції згоди» в цивільному законодавстві.

Нині в США щорічно виконується близько 26-28 тисяч трансплантацій; в Іспанії - більше 3 тисяч; в Польщі понад 1,5 тисячі трансплантацій на рік натомість згідно даним УКРІНФОРМ щорічно трансплантацію потребує 8 тисяч українців, проте з пересадки серця не виконується жодної пересадки, пересадку нирки отримує близько 100 осіб, пересадку печінки - 30-40. Така статистика передусім пов'язана з тим, що згідно із чинним законодавством України донором, може стати лише родич (батько, мати, син, дочка, дід, баба, онук, онука, брат, сестра, дядько, тітка, племінник, племінниця) і тільки за добровільним бажанням. При цьому існує велика кількість осіб, які не мають близьких родичів, або донорство є неможливим внаслідок несумісності з реципієнтом, а це значить, що потенційні можливості родинного донорства вкрай обмежені або повністю відсутні. Не менш важливим фактором залишається втрата часу внаслідок пошуку донора за кордоном, а також надвелика собівартість закордонного лікування.

На даний час, жодна країна не може повною мірою задовольнити потреби у донорському матеріалі, внаслідок цього кількість людей, які очікують пересадку, росте швидше, ніж пропозиції донорства

фрагментів організму. Частина населення згодна стати донором за грошову винагороду, тим самим покращивши своє матеріальне становище. Проте, неможливість зробити це легально призводить до розитку «чорного» ринку.

Ця проблема також пов'язана з «презумпцією незгоди», закріпленою в правовій базі як України так і більшості інших зарубіжних країн. Більше 80% родичів потенціального посмертного донора відмовляють у вилученні органів, внаслідок тяжкого психологічного стану, а також релігійних та моральних переконань.

Проте, станом на сьогодні є ряд зарубіжних країн, наприклад, Іспанія, Португалія, Бельгія, Італія, Австрія, Норвегія та Фінляндія, чинне законодавство яких дозволяє використовувати трансплантологію як сучасний і доступний метод лікування. У цих країнах дана процедура звичне, доступне і поширене явище.

З метою усунення недоліків національного законодавства у цій сфері слід провести реформування правової бази щодо трансплантології, яка полягає у наступному:

- правовому закріпленні «презумпції згоди». Одним із головних ризиків залишається можливість недбалого лікування пацієнта, внаслідок розцінення його як потенційного донора. Задля уникнення криміналізації трансплантології шляхом незаконного вилучення органів, доцільним є створення реєстру потенційних донорів і пропонувананих ними органів, проведення колегією кваліфікованих медичних працівників обов'язкової експертизи, щодо поточного стану потенційного донора, яка виключає зіткнення інтересів, а також посилення кримінальної відповідальності за діяльність, пов'язану з незаконним вилучення органів.

- надання деяким органам та тканинам, вилучення яких не спричиняє істотних загроз здоров'ю донора, статусу товару, що виступає як предмет договору купівлі-продажу.

- встановлення суттєвих особливостей договору купівлі-продажу органів і тканин людини, а саме надання права продажу лише донору, закріплення письмової форми договору та обов'язкове нотаріальне посвідчення угоди.

Керівник: Івашова І.П., кандидат юридичних наук